

DESPRE TRANZIȚIA LA SOCIETATEA ÎNȚELEPCIUNII ȘI LA INTELIGENȚA SPIRITUALĂ

Ing. dipl. Nicolae FILDAN

AGIR Constanța, România

REZUMAT. Abordarea tranziției la societatea înțelepciunii este încă în faza de început. Ea se bazează, în primul rând, pe tranziția de la prelucrarea informațiilor la cea a cunoștințelor și, apoi, la cea a înțelepciunilor în era digitală. Această tranziție facilitează dezvoltarea puternică a celorlalte tehnologii, stimulează dezvoltarea creativității și inovării etc. În final, va conduce la schimbarea tipului de societate, de la una focusată pe componenta materială la una focusată pe componenta umană, adică societatea înțelepciunii.

Cuvinte cheie: tranziție, societatea înțelepciunii, inteligența spirituală, creativitate, inovare.

ABSTRACT. The transition to the wisdom society is still in the start-up phase. It is based, first of all, on the transition from information processing to knowledge and then to wisdom in the digital age. This transition facilitates the strong development of other technologies, stimulates the development of creativity and innovation, etc. In the end, it will lead to a change in the type of society, from one focusing on the material component to one focused on the human side, rectly the wisdom society.

Keywords: transition, wisdom society, spiritual intelligence, creativity, innovation.

1. INTRODUCERE

În câteva lucrări anterioare ([1], [2], [3]) m-am referit foarte pe scurt la tranziția la societatea înțelepciunii (sau a conștiinței, după unii autori). În continuare, o să vin cu câteva completări și dezvoltări.

2. O SCURTĂ PREZENTARE GENERALĂ

Înainte de a trece la aceste completări și dezvoltări o să încep cu adăugarea unor definiții și anume:

ÎNȚELEPCIUNE s. f. Capacitate superioară de înțelegere și de judecare a lucrurilor. ♦ Cumpătate, prudență, moderație determinată de experiență; spirit de prevedere. [4]

Înțelepciunea nu este altceva decât **știința fericirii**. Definiție dată de **Denis Diderot**.

CONȘTIINȚĂ s.f. 1. Forma cea mai înaltă, proprie omului, de reflectare a realității obiective, produs al materiei superior organizate - creierul uman - și al vieții sociale. ♦ Ansamblu de procese psihice variate, complexe, cuprinzând senzații, percepții, reprezentări, noțiuni, judecăți, raționamente, inclusiv procese afective și voliționale. 2. Faptul de a-și da seama; înțelegere.. ... [5].

SPÍRIT ~e n. 1) Factor ideal al existenței, principiu imaterial interpretat ca fiind produs superior al activității creierului omenesc; conștiință; gândire; duh. 2) Rezultat al activității creierului omenesc; minte; rațiune; intelect. 3) Capacitate intelectuală; aptitudine de imaginare; istețime a minții; deșteptăciune; talent; inteligență. ♦ ~ inventiv ingeniozitate. (Om) cu (sau de) ~ a) (om) cu mintea ageră; b) (om) spiritual, cu umor... [6].

Fericirea este o stare mentală de bine, fiind caracterizată de emoții pozitive sau plăcute, de la mulțumire la bucurie intensă. Diferite abordări biologice, psihologice, religioase și filozofice s-au străduit să definească fericirea și să identifice sursele sale. [7].

În prezentările anterioare am insistat pe faptul că **dezvoltarea puternică a tehnologiilor disruptive** (roboți inteligenți, inteligența artificială, Internet of Things - IOT etc.) este bazată pe aplicarea creativității și inovării și că generează **progresul economic și bunăstarea socială necesare tranziției la societatea înțelepciunii. Toate aceste tehnologii sunt** focusate pe dezvoltarea **componentei materiale** a societății.

Mai nou asistăm la apariția și dezvoltarea altor tehnologii și științe care se focusează pe dezvoltarea

componentei umane care, se speră, vor accelera tranziția la societatea cunoașterii.

Un prim exemplu se referă **ingineria genetică. Modificarea genelor umane** prin metoda **CRISPR** (Clustered Regularly Interspaced Short Palindromic Repeats) va fi utilizată pentru tratarea bolilor genetice, și nu numai. Chiar dacă acum sunt temeri că ea ar putea fi folosită și pentru crearea așa zisilor bebeluși “special proiectați” sau “bebeluși de designer”, se vor găsi soluții pentru a stopa eventuale utilizări nedorite etc. [8].

Neuroștiințele, un alt exemplu, vin cu clarificări privind înțelegerea modurilor în care funcționează creierul. Descoperirea de tehnici care prevăd „operații” pe creier de la distanță, fără să fie nevoie de intervenție chirurgicală propriu-zisă, utilizarea unor dispozitive digitale care vor influența dezvoltarea creierului copiilor sunt două abordări concrete importante care vor genera schimbări semnificative referitoare la componenta umană a viitoarei societăți etc.

În concluzie, se poate afirma că toate aceste dezvoltări majore din domeniul tehnologiilor și științelor vor facilita tranziția spre un alt tip de economie (**economia socială**) și spre un alt tip de societate a cărei funcționare se **bazează pe moralitate și spiritualitate (societatea înțelepciunii)**.

Scopul tranziției către societatea înțelepciunii ar putea fi **obținerea fericirii la nivel de individ și de țară**. Afirmatie întărită și de faptul că “înțelepciunea nu este altceva decât știința fericirii” (DIDEROT).

Un alt argument important este dat și de faptul că există țări care au un înalt grad de fericire. Danemarca, spre exemplu, apare în multe clasamente drept cea mai fericită țară din lume. Detalii despre modelul danez al fericirii pot fi găsite în cartea lui **MEIK WIKING - “Mica enciclopedie Hygge. Rețeta daneză a fericirii”** [9].

3. INTELIGENȚA SPIRITUALĂ. CÂTEVA PROPUNERI DE ABORDARE

Trăim, totuși, într-o **lume cu o moralitate și o spiritualitate destul de slabă**. Se discută din ce în ce mai mult de faptul că **dezvoltarea puternică a inteligenței spirituale ne poate scoate din acest mare impas**.

Se poate afirma că există câteva soluții pentru dezvoltarea mai rapidă a inteligenței spirituale care se aplică deja.

O primă soluție se referă la implementarea **noului model educațional STEAM (SCIENCE**

TECHNOLOGY ENGINEERING ARTS AND MATHEMATICS). Am detaliat acest model în alte lucrări ([2] [3]). **Abordarea propusă de STEAM, fiind una de tip holistic și interdisciplinar**, va facilita dezvoltarea inteligenței umane sub toate cele trei forme: **IQ** (inteligența rațională / intelectuală / mentală), **EQ** (inteligența emoțională) și **SQ** (inteligența spirituală).

A doua se referă la dezvoltarea, de către specialiștii care lucrează în acest domeniu, unor tehnici și metode specifice pentru îmbunătățirea inteligenței spirituale la nivel individual.

În continuare vom face câteva detalieri referitoare la a doua soluție. Din multitudinea de propuneri de abordare, am selectat două, încercând să identific răspunsuri la trei întrebări de bază: **Ce este SQ?, La ce ne ajută? și Cum ne putem dezvolta propriul SQ ?**.

1. Studiind și aplicând soluțiile propuse în cartea “SQ Inteligența spirituală, Instanța superioară a inteligenței”.

Autorii acestei cărți sunt: **DANAH ZOHAR** (a studiat fizica și filosofia la Massachusetts Institute of Technology apoi a urmat studii aprofundate în filosofie, religie și psihologie la Universitatea Harvard) și **IAN MARSHALL** (psihiatru și psihoterapeut britanic, a studiat filozofia și psihologia la Universitatea Oxford, urmând apoi Facultatea de Medicină a Universității din Londra). [10].

Am preluat din această carte câteva citate pentru a răspunde, cu ajutorul lor, la întrebările propuse anterior.

“**Prin SQ înțeleg** acea inteligență care ne ajută să abordăm și să rezolvăm problemele legate de semnificație și valori, acea inteligență care ne permite să ne plasăm acțiunile și viețile într-un context mai larg, mai bogat, dător de sensuri, acea inteligență care ne permite să evaluăm de ce o cale de urmat în viață este mai semnificativă decât o alta. SQ reprezintă fundamentul necesar al funcționării efective a IQ și EQ. Este instanța superioară a inteligenței noastre”. (Pag.16. [9]).

“**Printr-o utilizare** cultivată a propriei inteligente spirituale și prin onestitatea și curajul cerute de această cultivare ne vom putea reconecta la cele mai adânci surse și semnificații ale propriei ființe și ne vom putea folosi de acest fapt pentru a servi cauze și procese dincolo de propria persoană. Acest gen de acțiune **ne-ar putea aduce izbăvirea**. Salvarea noastră s-ar putea baza pe servirea imaginației profunde”. (Pag.33, [10]).

În această carte sunt detaliate **șase căi către o inteligență spirituală superioară** (a datoriei, a

DESPRE TRANZIȚIA LA SOCIETATEA ÎNȚELEPCIUNII ȘI LA INTELIGENȚA SPIRITUALĂ

iubirii ocrotitoare, a cunoașterii, a transformării personale, a fraternității și a liderului în serviciul celorlalți) și se pune la dispoziție o “hartă” a **Lotusului Sinelui** care are pe cercul său exterior șase tipuri de personalitate (convențional, social, investigativ, artistic, realist, întreprinzător). Cele șase tipuri de personalitate au fost preluate din testul de orientare vocațională a lui **HOLLAND**. Fiecare poate urma una sau mai multe căi simultan pentru a atinge sinelui - **împlinirea**. Cei care le parcurg cu succes toate cele șase căi vor atinge **iluminarea**, regăsită la lideri precum Ghandi sau Mandela.

2. *Aplicând abordarea propusă de Richard Griffiths.*

Richard Griffiths (psiholog, trainer corporatist etc) este fondatorul **Institutului 3Q**. Am ales abordările lui din, cel puțin, două motive. Unul obiectiv - promovează **modelul “3Q”** - și unul subiectiv - din echipa lui face parte româncă **Bastianela Bențe**. [11] Ea este membră a consiliului director al **3Q Institute UK**, membră a Academiei 3Q, speaker și master trainer&coach în dezvoltarea inteligenței spirituale – acreditată internațional de Institutul 3Q și fondatoarea **Institutului UNIFIQ** prin care promovează și implementează acest concept în România. Organizează și susține și alte cursuri importante pentru dezvoltare SQ (SQ Coaching, Training SQ – Corporații, Curs de inteligență spirituală pentru elevi și studenți) . [12]

În final, reproduc trei citate preluate de la cei doi specialiști menționați mai sus.

„Inteligența spirituală este o nouă paradigmă care unește psihologia și spiritualitatea pe baza rezultatelor cercetărilor științifice coroborate cu descoperirile tradițiilor spirituale.” (Richard Griffiths).

„Inteligența spirituală (măsurată cu ajutorul SQ – coeficientul spiritual) este o inteligență superioară în spectrul de inteligențe cu care este dotată din naștere ființa umană. Este inteligența profundă a omului, inteligența întregii ființe și a creierului activat ca întreg, ce este (și rămâne) anterioară sau cu alte cuvinte dincolo de IQ (inteligența rațională/intelectuală / mentală) și EQ (inteligența emoțională), pe care le conține și a căror sursă este” (Richard Griffiths).

„Cel care își trezește inteligența spirituală își descoperă unicitatea și valoarea și găsește astfel în el însuși puterea, entuziasmul și bucuria de a-și urma visele inspirate, în acord cu menirea sa proprie și cu sensul vieții sale.” (Bastianela Bențe).

O reprezentare intuitivă pentru modelul 3Q, promovat de ei, este : **3Q = IQ+EQ+SQ folosite împreună.**

Inteligența intelectuală, localizată în partea stângă a creierului, este implicată în procesarea serială (transformarea datelor în informații). Inteligența emoțională, localizată în partea dreaptă a creierului, este implicată în procesarea paralelă (transformarea informațiilor în cunoștințe). Inteligența spirituală, localizată în tot creierul, este implicată în procesarea sincronă (transformarea cunoștințelor în înțelepciuni). Continuând analogia cu evoluția calculatoarelor, putem spune că deocamdată ne mulțumim cu o **inteligență artificială** care “mimează” o procesare simbolică pe mașini cu o arhitectură învechită de tip John Von Newman a căror funcțiune se bazează pe o procesare numerică (serială sau paralelă) a datelor. Se așteaptă descoperirea conceptelor matematice necesare pentru migrarea la **procesarea simbolică a datelor**.

4. CÂTEVA PROPUNERI CONCRETE

Pentru ca și noi românii să putem construi o societate a înțelepciunii ar trebui să parcurgem câțiva pași importanți (pași pe care i-am prezentat, în detaliu, în alte lucrări sau articole), și anume:

1) Crearea unui nou context general care ar trebui să fie definit cu ajutorul a trei axe de referință: meritocrația (competență, profesionalism, valoare etc.), **moralitatea** (buna credință, cinste, corectitudine etc.) și **moderația** (bunul simț, decență, măsură, onestitate etc.) - **un context „3M”**. Detalii în [13] . Pentru a putea urgenta crearea acestui context s-ar putea apela și la tehnici pentru dezvoltarea inteligenței spirituale la nivel de individ și de colectivitate ca, de exemplu, **modelul 3Q**.

2) Restructurarea economiei naționale (implementarea, de exemplu, modelului suedez sau danez **de tip economie socială**) și **a unui nou tip de democrație - democrația participativă**. Detalii în [1], [13].

3) Restructurarea sistemului educațional – implementarea modelului educațional **STEAM**. Detalii în [2] și în [3]. Sunt câteva implementări **STEAM** în România, ca de exemplu, cel implementat de domnul **Ion Băraru** în cadrul Centrului de Cercetare al Elevilor (Colegiul Național Mircea cel Bătrân Constanța) [14], [15].

4) Restructurarea cercetării cu focusare pe creație și inovație și conectarea ei cu mediul universitar și economic [16]. Dezvoltarea inteligenței spirituale va facilita și dezvoltarea puternică a creativității și inovării.

5) Creșterea rolului și locului inginerului la nivelul societății. Cei de la **Durban University of Technology**, spre exemplu, fac câteva precizări. **Societatea a devenit centrul ingineriei iar, în scurt timp, ingineria și tehnologia vor deveni centrul societății. Ingeria și educația vor migra de la abordarea unei discipline clasice la una de tip tehnologică – socială – comportamentală - economică.** Narayanamurti de la **Harvard** continuă cu : "ingineria se dezvoltă, în zilele noastre, ca o disciplină centrală și este o punte de legătură între aproape toate disciplinele. Astfel, ingineria devine, în final, o artă liberală".

Cel mai simplu pentru noi ar fi să învățăm și din experiența înaintașilor (exemplu: perioada de glorie 1918-1939) și să extindem, la nivel național, cazurilor de succes și de bune practici utilizate acum în unele orașe care au o dezvoltare spectaculoasă: Oradea, Cluj, Timișoara, Brașov, Sibiu, Craiova, Iași. Dar toate aceste orașe vor fi doar niște oaze de verdeață într-un mare deșert atât timp cât nu reușim să realizăm și să implementăm un **PROGRAM DE ȚARĂ coerent și consistent** care să asigure integrarea reală a ROMÂNIEI în rețeaua țărilor dezvoltate. [13].

5. ÎN LOC DE CONCLUZII

Voi începe cu o actualizare a unei reprezentări grafice (prezentată inițial în [2]) prin care încerc să sintetizez evoluția (din punct de vedere economic, social și uman) la nivel mondial pentru a scoate mai bine în evidență tranziția spre societatea înțelepciunii.

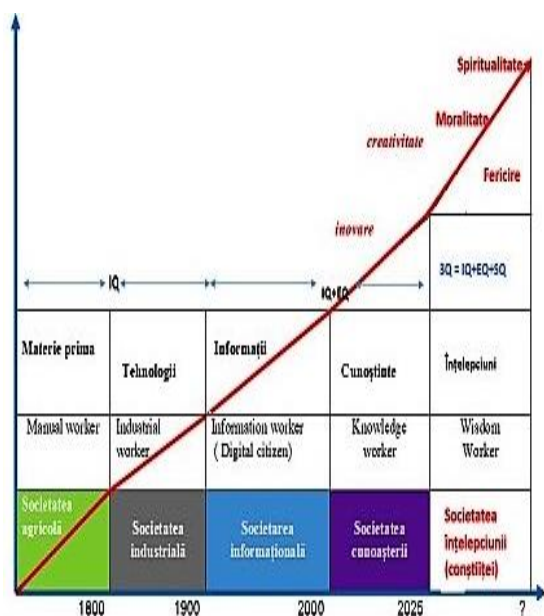

Fig. 2.12.1. O reprezentare sintetică.

Și voi încheia cu un citat care rezumă povestea originilor și a ciclului nostru de dezvoltare.

“**Facem parte dintr-o lungă istorie plină de creație și distrugere, de materie și conștiință care iau naștere din vidul cuantic, traversând pentru o vreme spațiul și timpul ca apoi să se reîntoarcă în vid. Suntem formele trecătoare pe care le iau infinitele potențiale înainte de a ne expedia înapoi pentru a crea noi forme.**” (Pagina 357, [10]). Autorii cărții fac o asociere a vidului cuantic cu apele unei mări liniștite și a omului cu un val care apare și dispare în această mare.

6. BIBLIOGRAFIE

- [1] Nicolae Fildan - *Tranziția spre societatea cunoașterii. Puncte de vedere și propuneri de abordare*. Publicată în Buletinul AGIR, nr. 2/2016.
- [2] Nicolae Fildan - *STEAM (Science Technology Engineering Arts and Mathematics), o nouă abordare în sistemul educațional în societatea cunoașterii*. Publicată în Buletinul AGIR, Nr. 1, 2015.
- [3] Nicolae Fildan - *Restructurarea sistemului educațional. Puncte de vedere și propuneri*. Articol publicat în Univers ingineresc nr. 15/2016 (articol-pag-4_5).
- [4] ÎNȚELEPCIUNE - Dictionar: *Dictionarul explicativ al limbii romane - DEX '98*.
- [5] CONȘTIINȚĂ- Dictionar: Dictionar de neologisme - DN
- [6] SPÍRIT - Dictionar: *Noul dictionar explicativ al limbii romane - NODEX*.
- [7] Fericire -<https://ro.wikipedia.org/wiki/Fericire>
- [8] CRISPR <https://en.wikipedia.org/wiki/CRISPR>
- [9] Meik Wiking - *Mica enciclopedie Hygge. Rețeta daneză a fericirii* (Editura Litera – 2017).
- [10] Danah Zohar, Ian Marshall - *SQ, Inteligența spirituală, Instanța superioară a inteligenței* - Editura Vellant, 2011.
- [11] Modelul „3Q” (<https://sqi.co/spiritual-intelligence-education-program/>)
- [12] Institutul UNIFIQ - www.unifiq.ro.
- [13] Nicolae Fildan - *QUO VADIS ?*. Articol publicat în Jurnal ingineresc dobrogean Nr3/2018
- [14] Nicolae Fildan - *Creativitate, inovare, performanță. Interviu cu profesorul Ion Băraru*. Interviu cu dl Ion Băraru publicat în Jurnal ingineresc dobrogean, nr. 3/2018, <https://agir-constanta.ro/wp-content/uploads/2018/03/ION-BARARU-.pdf>
- [15] Nicolae Fildan - *Educația în România. Despre STEM și alte soluții necesare în mileniul III*, Interviu cu dl Ion Băraru publicat în Univers ingineresc, nr 3/2017, http://www.agir.ro/univers-ingineresc/numar-3-2017/educatia-in-romania-despre-stem-si-alte-solutii-necesare-in-mileniul-iii_5521.html
- [16] Nicolae Fildan - *Inovarea și creativitatea. Propuneri privind abordarea lor în tranziția la societatea cunoașterii*. Publicată în Buletinul AGIR, Supliment 3/2016.

Despre autor

Ing. dipl. Nicolae FILDAN

Sucursala AGIR Constanța

Absolvent al Universității Politehnica ‘Traian Vuia’ - Facultatea Electrotehnică - Secția Calculatoare Electronice în anul 1972. A fost inginer de sistem (1973- 1980) și șef de departament (1980 – 1991) la Centru Teritorial de Calcul Electronic Constanța; director general (1991 - 1994) la TOTALDATA SA; director general adjunct (1994 - 2002) la Bursa Maritimă și de Mărfuri Constanta; Membru în Consiliul de Conducere (1996 – 2001) la RASDAQ (Romanian Association of Securities Dealers Automated Quotation); Șef Compartiment Strategii-Restructurare-Dezvoltare (2002 – 2003) la Camera de Comerț, Industrie, Navigație și Agricultură Constanța; director zonă (2003-2014) la SIVECO Romania SA.

Este membru al Consiliului Director AGIR (2001 - prezent). Este președinte AGIR – CONSTANȚA (1997- prezent). Listat în “ Humber Who is Who - Enciclopedia Personalităților din România ” în anul 2009. Este coautor la 2 cărți: “Practica bazelor de date. Totul despre...SOCRATE și SOCRATE-MINI pe FELIX C, CORAL, Independent” publicată de Editura Tehnică în 1989; “Tranziția și piețele competitive reglementate – Ghid al abordării conceptuale și practice în România” publicată de Editura Economică în 2001. A publicat peste 125 de articole în domenii diverse: tehnologiei informației și comunicațiilor (TIC), piața de mărfuri, piața de capital, management, educație, modalități de abordarea a tranziției la societatea cunoașterii etc în mai multe publicații (Buletinul AGIR, Univers Ingineresc, Jurnal Ingineresc Dobrogean, eWEEK, Piața Financiară, Economistul, Bursa, Capital, Romania Libera, MARKET WATCH, Manager, Observator, Cuget liber etc).